

Likkledet og kirkekunsten

Det aller eldste ikon av Jesu ansikt, slik som han så godt som alltid blir framstilt i dag, finnes i *Santa Katarina-klosteret* i Sinai. De ikoner som vi kjøper i dag, er ofte en slags ”kopi” av dette. Originalen er av Kristus som *Pantokrator*, Allherskeren. Det er et voksmaleri på tre, 85 x 45 centimeter. Det er høyst sannsynlig malt midt på 540-tallet.

På dette ikonet fra Santa Katarina-klosteret er Jesus en pen og usedvanlig tiltalende mann på rundt 35 år. Det er bemerkelsesverdig vakkert, og det gjør godt å betrakte bildet. En slipper ikke så lett øynene fra det. Det er noe verdig, rolig og opphøyet over kunstverket, og det er malt med stor dyktighet.

Jesus velsigner med den høyre hånden, fingrene ser ut til å være i bevegelse. I den venstre holder han ei stor bok med et kors på permen. Glorien (*haloen*) er stor, gulaktig og har antydning til et kors. Det er malt inn blomsterkroner av noe som likner prestekrager mange steder på haloen (lyskransen), akkurat der slike avtrykkbefinner seg på Likkledet. Professor Avinoam Danin ved Hebrew University har påvist at det er gule *Chrysanthemum coronarium* som det vokser mye av i Israel.

Før dette ikonet ble malt, ble Jesus fremstilt i kunsten som en ung, skjeggløs mann, gjerne etter forbilde av romerske idealfigurer, som f.eks. Apollon eller Hermes.

I kirken *Basilica di San Vitale* i byen Ravenna i Italia finnes det noen praktfulle mosaikker. Nederst over koret troner Jesus på jordkloden som *Pantokrator* – verdenshersker. Han holder de sju seglene i sin hånd. Mosaikken er fra ca. år 540 e.Kr. Her er Jesus ung og skjeggløs. Men høyere opp på veggen, befinner det seg en mosaikk fra år 548. Der fremstilles Jesus mye eldre, med langt hår, midtskill og to lokker i pannen, og med skjegg.

Hva har skjedd? Jo, som vi omtalte i kapitlet om Likkledets historie, spilte Likkledet i år 544 en avgjørende rolle da byen Edessa unngikk å bli ødelagt av fiendtlige styrker. Kledet og avbildningen av Jesus ble da kjent over store områder, og fra den tid forandrer kirkekunsten seg totalt når det gjelder framstillingen av Jesu ansikt.

Men tilbake til ikonet fra Santa Katarinaklosteret. I boken *The Shroud of Turin. An Adventure of Discovery* (1998) forteller den amerikanske professoren *Alan Whanger* hvordan han fant opp en fotografisk overleggingsteknikk der han kunne projisere store bilder over hverandre for å sammenlikne dem på samme skjerm. Denne teknikken brukte han så på ikonet fra Santa Katarina og sammenliknet det med ansiktet på Likkledet i Torino. Ved å forstørre opp bildet av begge i nøyaktig samme størrelse på ca. 150x100 centimeter og deretter projisere bildene over hverandre på et rutenett på 1x1 cm, fant han en forbløffende likhet. Da han tellet identiske detaljer, fant Whanger over 250 kongruente punkter, *Points of Congruence*, mellom Pantokrator-bildet fra Santa Katarina-klosteret og ansiktet til mannen på Likkledet i Torino!

Whanger poengterer at det i en rettssak er nok med 45-60 sammenfallende punkter (*Points of Congruence*) for å erklære at to ansikter tilhører samme person. Her var tallet 250! Kunstneren som malte ikonet, må nødvendigvis ha hatt ansiktet på Likkledet foran seg.

Det ansiktet vi kjenner av Jesus, slik han som regel avbildes i dag, stammer altså fra Likkledet i Torino. Alan Whanger har også gjort andre viktige oppdagelser. Han har blant annet påvist at avtrykket på Kledet er et slags røntgenbilde: Man kan tydelig se knoklene i håndroten og fingrene. Til og med tommelfingeren på høyre hånd som er bøyd inn under håndflaten (og som derfor skulle være helt usynlig), kan skimtes på avtrykket.

(Teksten er hentet fra boka: *Torinokledet – der tro og vitenskap møtes*, av Jostein Andreassen og Oddvar Sjøvik, 2013)